

Utbildningsinspektion i Gottsta skola

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Gottsta skolat	Antal barn/elever/studerande
Grundskola	167
Förskoleklass	21

Gottstaenheten tillhör distrikt Häverö - Vaddö och innefattar förskoleklass, årskurs 1-6, skolbarnsomsorg och förskola. Inspektionen omfattar förskoleklassen och grundskolan.

Skolans elever och pedagogiska personal arbetar i två arbetslag, benämnda Havet och Hagen. Utbildningen bedrivs till största delen i åldersblandade grupper i de båda arbetslagen. Havet omfattar en gruppering med förskoleklass och årskurs 1, två grupperingar för elever i årskurs 2-4 samt en för årskurs 4-5. Arbetslaget Hagen omfattar en förskoleklass, en gruppering för vardera årskurs 1-3, 2-4, 4-5 samt en grupp för skolans samtliga elever i årskurs 6. På skolan finns också en tal- och språkklass omfattande sex platser med hela distriktet som upptagningsområde och som ingår i Havet.

Enligt uppgifter från skolan finns vårterminen 2004 14,65 årsarbetare inom skolan, varav 1,62 årsarbetare är förskollärare i förskoleklassen. Dessutom finns två årsarbetare i tal- och språkklassen.

Skolan består av en huvudbyggnad, uppförd 1969, och en angränsande mindre byggnad av senare datum. Flertalet elever har kort skolväg. Upptagningsområdet består huvudsakligen av villaområden.

Skolan ingår i försök med undervisning utan timplan.

Genomförandet av inspektionen i Gottsta skola

Skolverket sände den 17 november 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Gottsta skola har bestått av undervisningsråden Tommy Bucht och Mariette Dennholt. Besök i Gottsta skola genomfördes den 17 och den 18 mars 2003.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Gottsta skola, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Gottsta skola genomfördes formella intervjuer med rektor, lärare, elever, elevråd och föräldrar. Besök i förskoleklassen och lektionsbesök genomfördes. Under besöket fördes också informella samtal med barn, elever och personal.

Nämns inte förskoleklassen specifikt i rapporten gäller beskrivna förhållanden även denna verksamhet.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

I Gottsta skola finns formella samverkansorgan för eleverna i form av klassråd och elevråd som enligt intervjuade elever, lärare och rektor fungerar bra. Eleverna är även representerade i skolans enhetsråd. Intervjuade elever är medvetna om den demokratiska processen och uppger att de tycker att det är viktigt att kunna framföra sina åsikter och påverka. De kan även ge några exempel på frågor där de haft inflytande.

Enligt rektor och lärare arbetar skolan med att träna eleverna i att ta ansvar för sin utbildning och sin miljö. Lärare och föräldrar anser dock att ansvarstagandet varierar hos eleverna. I skolan finns olika ansvarsområden i klassrummen och matsalen där eleverna tränas i att ta ansvar för miljön. Skolan har även regelbundet återkommande städdagar. När det gäller ansvar för och inflytande över det egna lärandet uppger eleverna att detta är både viktigt och roligt. De äldre eleverna upplever att de i viss utsträckning har ansvar och inflytande och uttrycker även spontant att det ökar med åldern. Som exempel nämns på ämnen nämns SO samt idrott och hälsa då elever får planera och hålla lektioner. De yngre eleverna beskriver att det främst är läraren som planerar men att de väljer dels inom ramen för planeringen, dels redovisningssätt. Inspektörernas sammantagna bedömning vid inspektionsbesöket är att skolan har kommit en bit på väg mot ett ökat elevinflytande över det egna lärandet, men att det varierar beroende på årskurs och lärare.

I skolans kvalitetsredovisning för 2003 har skolans resultat avseende trygg arbetsmiljö, arbetsro och reda samt respekt för andra människor och den gemensamma miljön skattats som "bra". Intervjuade elever och föräldrar ger uttryck för stor trivsel och trygghet på skolan. Enligt samtliga intervjugrupper har klimatet på skolan förbättrats de senaste åren. Inspektionen visar att elevernas har acceptans för olikheter och eleverna uttrycker även att man får vara olika. Eleverna uppger att det vid behov alltid finns vuxna att vända sig till om något

inträffar. Att skolan agerar snabbt och tar itu med problem som uppstår är något som samtliga intervjuade vittnar om. Mobbning och annan kränkande behandling är inte vanligt förekommande. Lärarna uppger dock att det finns ett fåtal elever som är utsatta, vilket skolan arbetar för att komma tillrätta med. Enligt samtliga intervjugrupper har eleverna ett grovt språkbruk. Detta har även noterats av inspektörerna. Diskussioner om språkbruket förs i samtliga formella samverkansorganen för elever och föräldrar samt generellt i klasserna. Alla är överens om att detta är område som skolan behöver fortsätta sitt arbete med att stävja.

Sammanfattningsvis bedömer Skolverkets inspektörer att resultatet avseende normer och värden vid Gottsta skola är bra, men att det kan förbättras. Förbättringsområden är att se över alla elevers trygghet på skolan och språkbruket samt stärka elevernas inflytande över sitt eget lärande.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

I Gottsta skola finns bearbetningar av de nationella kursplanerna för skolår 3 och 6 i samtliga ämnen. Enligt rektor och lärarna förs diskussioner om behovet av revidering. Samtliga lärare använder sig av både de lokala och de nationella kursplanerna i undervisningen.

Inspektionen har visat att elevernas kännedom om målen för utbildningen varierar beroende på arbetslag och även lärare, vilket närmare beskrivs under område Pedagogisk verksamhet och undervisning. Föräldrar får del av skolans bearbetningar av de nationella kursplanerna.

I Gottsta skola finns ett utvecklat system för dokumentation av elevernas kunskapsutveckling i svenska, engelska och matematik genom diagnoser i matematik årskurs 2 och de nationella ämnesproven. Skolan har även ett väl utvecklat system för dokumentation och kontroll av elevernas läs- och skrivutveckling i s.k. läsutvecklingsscheman (LUS)¹ och s.k. skrivutvecklingsscheman (SUS)².

Skolan har påbörjat ett arbete för att systematiskt dokumentera elevernas kunskapsresultat i övriga ämnen. I skolans kvalitetsredovisning samt vid intervjuer

¹ LUS är ett kvalitativt bedömningsinstrument där individens läsförmåga relateras till en utvecklingspsykologisk beskrivning av läsutvecklingen och används från förskoleklassen upp till årskurs 9.

² SUS är ett kvalitativt bedömningsinstrument där individens skrivförmåga relateras till en utvecklingspsykologisk beskrivning av skrivutvecklingen fram till vuxenåldern, i stället för att relateras till ett medelvärde och en normalfördelning.

med lärare och rektor framgår att diskussioner förs inom och mellan arbetslagen om att utveckla arbetet med en enhetlig och samlad dokumentation av elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Detta ser inspektörerna som mycket positivt.

Enligt kommunens sammanställning av LUS för år 2003 har 87,5 procent av flickorna och 29,4 procent av pojkarna i årskurs 3 uppnått kravnivån. Sammanställningen av de nationella ämnesprovns resultat år 2003 visar att 89 procent av pojkarna når målen i matematik och engelska. I svenska uppnådde samtliga pojkar målen. För flickorna är resultatet i engelska 78 procent samt i svenska och matematik 94 procent. Inspektörerna har även fått del av en kortfattad sammanställning över resultaten i förhållande till målen i övriga ämnen, vilket visar att alla elever utom en uppnått målen. Skolan har analyserat resultaten och vidtagit åtgärder för de elever som riskerar att inte uppnå målen. De elever som är i behov av särskilt stöd erhåller detta.

Enligt rektor visar skolans sammanställning av LUS för våren 2004 avsevärt förbättrade resultat för elever i årskurs 3. Även flertalet resultat av de nationella ämnesproven för elever i årskurs 5 har förbättrats. De centrala sammanställningarna är dock inte färdiga.

Elevernas resultat och utveckling, både kunskapsmässigt och socialt, diskuteras vid utvecklingssamtal som hålls varje termin. Intervjuade föräldrar uppger att de är nöjda med de kunskapsresultat som eleverna uppnår och uppger att man vid utvecklingssamtalen även diskuterar utifrån målen för utbildningen.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att resultatet avseenden kunskaper är förhållandevis bra. Resultaten indikerar dock att åtgärder behöver vidtas i syfte att ge berörda elever förutsättningar att nå målen. Inspektörerna bedömer att det på skolan finns rutiner och ett strukturerat arbete avseende elever i behov av särskilt stöd, vilket torde ge goda förutsättningar för ökad måluppfyllelse.

Skolan har god kontroll över elevernas kunskapsutveckling i engelska, svenska och matematik samt över elevernas läs- och skrivutveckling. Skolan har även börjat utveckla en systematisk dokumentation över hur eleverna når målen i övriga ämnen, vilket är mycket positivt. Detta är dock något som ytterligare kan utvecklas. Ett annat förbättringsområde är att tydliggöra målen för utbildningen för samtliga elever.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

I Gottsta skola finns fungerande formella samverkansorgan i form av klassråd och elevråd. Rektor uppger att diskussioner förs om att förbättra innehållet i elevrådets möten i syfte att bredda frågorna.

När det gäller elevernas informella inflytande i den pedagogiska verksamheten konstaterades under område Normer och värden att eleverna bedöms ha vissa möjligheter till inflytande över sitt eget lärande men att det kan bli enhetligare och öka. I stort sett samtliga elever beskriver dock att de genom t.ex. planerings- och loggböcker samt inom temaarbeten har möjlighet att påverka undervisningen.

Skolans samverkan med hemmen sker genom ett enhetsråd och två lagråd, ett för respektive arbetslag. I enhetsrådet ingår representanter för föräldrar, elever, personal och rektor. Dessa träffas cirka tre gånger per termin för att diskutera övergripande frågor för skolan. Frågor från elevrådet och lagråden finns även med på enhetsrådets agenda. Lagråden utgörs av föräldra- och lärarrepresentanter och träffas en gång per månad. I lagråden diskuteras bl.a. värdegrunds- och arbetsmiljöfrågor. Protokoll från råden delges hemmen. Vid föräldraintervjuer framgår att de formella samverkansorganen är uppskattade och fungerar bra. En önskan om ett ökat föräldraengagemang uttrycks dock.

En stor del av övrig samverkan och information från skolan till hemmen sker genom veckobrev. Vissa lärare använder sig även av kontaktböcker. Därutöver hålls utvecklingssamtal och föräldramöten. Vid intervjuerna med föräldrarna uttrycks en stor nöjdhet med skolans samverkan med hemmen. Föräldrarna anser att man blir bra bemött och lyssnad på i kontakterna med skolan.

I Gottsta skola är värdegrundsarbetet ett prioriterat utvecklingsområde enligt kvalitetsredovisningen för år 2003. Inspektionen har även visat att man på skolan bedriver ett aktivt arbete med värdegrunden. Personalen på skolan för diskussioner om värdegrundsfrågor både inom och mellan arbetslagen. Skolan samverkar även om normer och värden med föräldrarna på olika sätt i arbetslagen. Exempelvis bedrivs inom arbetslaget Hagen ett arbete tillsammans med föräldrarna om en gemensam värdegrund.

I Gottsta skola förs samtal med eleverna om etik och moral. Skolan har det senaste läsåret börjat arbeta tillsammans med eleverna med ett material som kallas "Project Charlie". Personalen arbetade inledningsvis i tvärgrupper med materialet. Syftet med "Project Charlie" är bland annat att stärka elevernas självkänsla, utveckla en medkänsla för andra och lära ut konflikthantering.

Eleverna bekräftar att de pratar mycket om värdegrundsfrågor, men eleverna i årskurs 6 uppger dock att det var mer regelbundet förekommande när de var yngre.

Gemensamma trivsel- och ordningsregler finns och har framtagits under medverkan av elever, föräldrar samt personal. Reglerna skall dock revideras.

I Gottsta skola finns ett handlingsprogram mot kränkande behandling och mobbning. Planen är framtagen av lärarna och reviderades för två år sedan. Den innehåller bl.a. en redogörelse för skolans förebyggande åtgärder, arbetsgången vid åtgärder samt beskrivning av hur föräldrakontakter ska ske. Handlingsprogrammet saknar dock en definition av kränkande behandling och be-

handlar främst mobbning samt omfattar inte kränkningar mellan vuxen och elev. Två separata handlingsplaner finns emellertid rörande våld och hot mellan elever och personal. Såväl elever som föräldrar uppger att de känner till handlingsplanen mot kränkande behandling.

Skolan har ett antimobbningsteam som utgörs av två lärare och som blir inkopplat i händelse av konflikter eller kränkningar. Arbetet mot kränkande behandling dokumenteras och följs upp. Elever och föräldrar känner till att det finns ett team. Intervjuade föräldrar är mycket positiva till skolans arbete mot kränkande behandling.

Inspektionen har visat att Gottsta skola bedriver ett hälsofrämjande arbete. Exempelvis har eleverna i årskurs 3-5 utökad idrott och hälsa. Motions- och kostfrågor är även något som båda arbetslagen på olika sätt arbetar aktivt med.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att Gottsta skolas arbete inom området arbetsmiljö och delaktighet är bra. Skolans samverkan med hemmen, det hälsofrämjande arbetet och arbetet mot kränkande behandling är mycket bra. Handlingsprogrammet bör dock även omfatta kränkningar mellan vuxen och elev. Ett förbättringsområde för skolan är att diskutera och samordna arbetet med att utveckla formerna för elevernas delaktighet i planeringen av innehållet i undervisningen så att inflytande och ansvarstagande ökar.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Inspektionen i Gottsta skola har visat att elevernas kännedom om målen för utbildningen varierar beroende på arbetslag och lärare. Intervjuade elever i årskurs 6 uppger att de i stor utsträckning känner till målen i de olika ämnena. Flertalet yngre elever uttrycker att de har kännedom om målen alternativt känner till vad som de är bra på och vad de behöver arbeta mer med i de olika ämnena. Elever i årskurs 4-5 uppger dock att de saknar kännedom om målen. Enligt lärarna i arbetslaget Havet talar man med samtliga elever om målen. I arbetslaget Hagen tydliggör man det i olika omfattning beroende på lärare.

Undervisningen bedrivs till stor del i åldersintegrerade grupper i respektive arbetslag, med undantag för förskoleklassen i arbetslaget Hagen samt skolans elever i årskurs 6. I arbetslaget Havet arbetar eleverna dock i åldershomogena grupper i ämnena engelska, SO, NO, slöjd, hem- och konsumentkunskap samt idrott och hälsa. I Hagen bedrivs undervisningen i åldershomogena grupper i engelska, slöjd, hem- och konsumentkunskap samt för årskurs 4-5 i idrott och

hälsa. Samarbete mellan arbetslagen förekommer i viss utsträckning, exempelvis i slöjd för några årskurser, mellan förskoleklasserna samt i läsprojekt.

Inspektionen har visat att eleverna arbetar självständigt, parvis och i grupp. Det framkom även exempel på att eleverna får ta sig an större uppgifter i form av temaarbeten. Båda arbetslagen arbetar inom olika teman några gånger per läsår. Eleverna i årskurs 6 uppgav dock att de inte har grupparbeten och mer sällan arbetar med teman jämfört med tidigare.

Inspektionen har visat att skolan har en funktionell och flexibel organisation av grupper. Ett flertal exempel har uppgetts och observerats på omprioriteringar och grupperingar efter elevernas behov inom arbetslagen.

Skolan omfattas av kommunens gemensamma satsning på att stimulera elevernas läsande, vilket visar sig genom att läsning är en viktig del i den pedagogiska verksamheten. Skolan lägger även stor vikt vid elevernas skrivutveckling.

I Gottsta skola finns en tal- och språkklass som kallas Krokodilen. Skoldagarna är tydligt strukturerade och undervisningen bedrivs utifrån elevernas individuella behov. Krokodilen har en egen arbetsplan som beskriver arbetet med eleverna och i viss mån kunskapsmål. Eleverna har undervisning i engelska, bild och slöjd tillsammans med den klass som de tillhör. Samverkan med kommunens resursteam fungerar på ett bra sätt. Vid föräldraintervjuerna uttrycks en stor nöjdhet med samverkan och stödet.

Vid lärarintervjuer framkommer att det finns i snitt två elever i varje klass som är i behov av särskilt stöd. Skolan har ett dokument benämnt "Rutiner för elevvårdsarbete på Gottstaenheten" som kortfattat beskriver hur man på skolan identifierar barn och elever i behov av särskilt stöd, arbetsgången i elevvårdsärenden och exempel på stödåtgärder. I arbetslagen diskuteras elevvårdsärenden varje vecka och rektor har regelbundna möten med distriktets resursteam.

Resurser som sätts in kan vara exempelvis stöd i form av elevassistent samt stöd i mindre grupp eller enskilt med lärare. En extra lärarresurs har tillsatts för att arbeta särskilt med de elever som inte uppnådde målen i de nationella ämnesproven. Inspektionen har inte visat annat än att elever i behov av särskilt stöd får stöd i svenska, engelska och matematik. Inspektörerna har dock funnit det osäkert hur stöd identifieras och i vilken omfattning det erbjuds för berörda elever i andra ämnen än svenska, matematik och engelska. Skolan använder sig av en kommunalt framtagen mall för åtgärdsprogram. Åtgärdsprogram upprättas i samverkan med elever och föräldrar. Inspektionen har dock visat att cirka hälften av eleverna som är i behov av särskilt stöd saknar åtgärdsprogram.

Enligt rektor kommer skolan att ta fram individuella utvecklingsplaner för samtliga elever. Ett centralt framtaget material är under revidering.

Utvärdering av undervisningen görs av lärarna på olika sätt. Förutom LUS, SUS, nationella ämnesprov, prov och diagnoser, utvecklingssamtal görs utvärderingar vid lektionerna t.ex. i samband med redovisningar. Vid inspektionen framkommer att elevernas deltagande i planering och utvärdering skiljer sig mellan arbetslag och lärare. Samtliga elever i arbetslaget Havet har loggböcker där eleverna för in sina planeringar och utvärderar veckans arbete, varefter loggböckerna skickas hem till föräldrarna. Vissa lärare planerar och utvärderar

tillsammans med eleverna. Generellt är det dock vanligt förekommande att lärarna bestämmer vad eleverna skall arbeta med och att elevernas inflytande sker inom ramen för denna planering. Det är dock inspektörernas bedömning att utvärderingar sker främst utifrån frågeställningar om hur arbetet har gått mer än vad eleverna har lärt sig.

Diskussioner om bedömningar av elevernas kunskaper sker främst inom arbetslagen och sällan mellan arbetslagen. Behovet av gemensamma konferenser i detta syfte på skolan diskuteras dock.

Vid utvecklingssamtalen diskuteras elevernas resultat och utveckling, både kunskapsmässigt och socialt i samtliga ämnen. Samtalen förbereds innan genom ett frågeformulär som skickas hem till elever och föräldrar. Intervjuade föräldrar och elever uppger att de är mycket nöjda med utvecklingssamtalen. Samtalen förs utifrån målen för utbildningen och föräldrarna uttrycker en stor tillit till lärarna. I tal- och språkklassen hålls utvecklingssamtal två gånger per termin.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att Gottsta skolas arbete inom området pedagogisk verksamhet och undervisning i många delar är bra. Det gäller exempelvis läs- och skrivsatsningen som omfattar hela skolan, tal- och språkklassen och utvecklingssamtalen. Förbättringsområden är dock att göra eleverna mer delaktiga i utvärderingen av lärandet. Skolan bör även analysera hur särskilt stöd identifieras och erbjuds i andra ämnen än svenska, matematik och engelska. Det är inte acceptabelt att åtgärdsprogram saknas för elever i behov av särskilt stöd, vilket skall åtgärdas.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskilds rättsäkerhet.

Gottsta skolas rektor är utbildad förskollärare och har bland annat genomgått den statliga rektorsutbildningen. I rektorstjänsten för rektorsområdet ingår ansvar för förskola, skolbarnsomsorg, förskoleklass och grundskola.

Rektor har administrativt stöd om 12 timmar per vecka. Något ansvar är inte delegerat inom enheten. Arbetslagen har dock ett stort ansvar över bland annat organisationen i arbetslagen utifrån tilldelade resurser, ekonomi och planering av den pedagogiska verksamheten.

Rektor deltar vid regelbundna ledningsmöten med skolledare inom distriktet och i kommunen samt med distriktschefen. Innehållet är främst av informationskaraktär och samordning. Pedagogiska diskussioner sker sällan. Möten med förvaltningschefen sker månatligen. Rektor anser att kontakterna med distriktschefen och förvaltningschef fungerar på ett bra sätt. Rektor fattar beslut i alla ärenden där delegation till rektor föreligger. Enligt rektor är det dock osä-

kert om samtliga beslut återrapporteras till ansvarig politisk nämnd. Detta har heller inte efterfrågats.

Redovisning av resultat i verksamheten från förvaltningen har främst efterfrågats i form av kvalitetsredovisningen. Systemet med kontaktpolitiker har inte fungerat på flera år enligt rektorn och lärarna.

Rektor anser att hon är förtrogen med verksamheterna och tar ett övergripande ledningsansvar. Detta bekräftas vid intervjuer med lärare. När det gäller det pedagogiska ledarskapet anser lärarna att rektor drar upp riktlinjerna för den pedagogiska utvecklingen samt att de har stor frihet och tillåts styra mycket själva, dock med stöd från rektorn.

Intervjuade föräldrar uppfattar rektor som en demokratisk ledare och anser att hon är tillgänglig i stor utsträckning. Enligt eleverna syns rektor ute i verksamheten och är en person man kan vända sig till vid behov.

På skolan sker regelbundna och täta möten i arbetslagen. Gemensamma konferenser för hela skolan hålls cirka en gång per månad. Rektor medverkar vid möten med samtliga verksamheter som hör till rektorsområdet. Pedagogiska diskussioner förs såväl inom som mellan arbetslagen. I skolans kvalitetsredovisning och enligt rektor framgår.

Skolan har inte någon särskild plan för uppföljning eller utvärdering av verksamheterna. Verksamheten följs dock bland annat upp kontinuerligt genom diskussioner i arbetslag, utvärdering av teman, kommunala trivselenkäter, i samtal med eleverna samt genom att arbetsplanerna följs årligen upp av arbetslagen. De nationella ämnesproven samt läs- och skrivutvecklingen (LUS och SUS) följs upp mer strukturerat. Andra delar följs dock inte upp på ett strukturerat sätt. Detta gäller exempelvis skolans arbete med elevinflytande och hur kunskapsmål delges och tydliggörs för eleverna eller hur arbetslagen arbetar med och planerar den pedagogiska verksamheten.

Skolans arbete med kvalitetsredovisning har nyligen påbörjats. Rektor fick kort tid på sig att sammanställa och inge kvalitetsredovisningen, som utgår ifrån den kommungemensamma mallen och bygger på skolans dokumentation samt enhetens arbete inom ramen för växtkraftprojektet i Norrtälje. Vid inspektionsbesöket hade någon återkoppling inte erhållits. Information om kvalitetsredovisningen har delgetts personal och lagråden.

Sammanfattningsvis bedömer Skolverkets inspektörer att skolans arbete avseende styrning, ledning och kvalitetsarbete till vissa delar är bra och till andra delar acceptabelt. Rektorns förtrogenhet är bra. Förbättringsområde är att stärka den pedagogiska ledningen och samordningen mellan arbetslagen avseende exempelvis elevinflytande, variationen i och utvärdering av undervisningen. Ett annat förbättringsområde är systematiken i uppföljning och utvärdering med kvalitetsredovisningen som redskap för att möjliggöra ytterligare utveckling av verksamheten.

Det finns vidare anledning att se över rutinerna för återrapportering av delegationsbeslut till nämnden.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Eleverna i Gottsta skola erhåller hem- och konsumentkunskap samt språkval, vid Centralskolan vilket uppges fungera bra enligt intervjuade elever och rektor. Eleverna får som språkval välja mellan tyska, franska och spanska. Det ges även möjlighet till undervisning i engelska eller svenska.

Vid inspektionsbesöket finns inte några elever som har modersmålsundervisning, svenska som andraspråk eller studiehandledning på modersmålet. Skolan informerar om och erbjuder dock detta.

Eleverna i Gottsta skola erbjuds inte elevens val. Elevens val har tidigare erbjudits, men skolan har sedan den senaste omorganisationen inte funnit formerna för detta ännu. Skolan har inget samarbete med Centralskolan om antalet timmar som erbjuds som elevens val. Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att Centralskolan inte erbjuder elevens val i den utsträckningen så att det täcker det totala antalet enligt den nationella timplanen.

Tal- och språkklassen Krokodilen har för närvarande sex elever från förskoleklassen och grundskolan. De elever som placeras i klassen hör till distrikt Häverö – Vaddö och beslut om placering i denna särskilda undervisningsgrupp fattas av distriktschefen. Inspektörerna har vid inspektionsbesöket begärt, men har i efterhand fått del av nyligen fattade beslut om placering. Enligt distriktschefen har de ursprungliga besluten inte kunnat hittas. Rektor på Gottsta skola ansvarar för samtliga elever, men eleverna tillhör sina hemskolor. Rektor och personalen uppger att det inte finns något samarbete med hemskolornas rektorer. Samtliga elever i Krokodilen har en klasstillhörighet på Gottsta skola och har undervisning i vissa ämnen med sin klass.

I skolan finns enligt rektor enstaka elever med funktionshinder, som bedöms ha likvärdig tillgång till utbildning jämfört med övriga elever.

Enligt intervjuade föräldrar ger skolan bra information om verksamheterna. Informationen ges på olika sätt, exempelvis genom veckobrev, föräldramöten, utvecklingssamtal, skolans hemsida och skolfoldern. Rektor skickar även vid behov brev till hemmen.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att eleverna generellt har bra tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning. Att skolan saknar elevens

val är inte acceptabelt, vilket måste åtgärdas. En samverkan med mottagande skolor bör utformas.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Gottsta skolas personalomsättning är låg och personalstyrkan har en bra kompetens- och åldersmässig blandning. Några av den pedagogiska personalen saknar dock utbildning avsedd för den undervisning som bedrivs. Skolan arbetar aktivt med rekrytering, men det senaste året har det varit svårt att rekrytera.

Intervjuade elever och föräldrar uppger att de är nöjda med skolans lärare.

Gottsta skola har under år 2003 arbetat med kartläggningen av kompetensbehovet på skolan inom ramen för växtkraftprojektet i Norrtälje kommun. Personalen har tidigare fått kompetensutveckling och den gemensamt framtagna kompetensutvecklingsanalysen ligger till grund för det fortsatta arbetet. Fortbildningsplanen är dock fördröjd.

Läromedlen och annat pedagogiskt material är anpassade till de krav en tidsenlig utbildning kräver. Skolan har ett eget bibliotek och använder kommunens folkbibliotek som komplement.

Gottsta skola har bra tillgång till datorer för samtliga elever. Den kommunala supporten fungerar dock inte på ett tillfredsställande sätt, vilket medför hinder att använda datorn som ett pedagogiskt verktyg.

När det gäller lokalerna anges i skolans kvalitetsredovisning att dessa inte är helt tillfredsställande då det råder en trångboddhet på skolan och brist på gruppum. Detta framgår även vid lärarintervjuer. Rektor och lärare uppger att tack vare en god samverkan utnyttjas lokalerna ”intill bristningsgränsen”, vilket även noterades av inspektörerna.

Sammanfattningsvis bedömer Skolverkets inspektörer att skolans resurser sammantaget är bra. Ett förbättringsområde är dock att fortsätta ansträngningarna med att rekrytera personal som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva. Den kommunala datorsupporten bör även förbättras.

Lokalerna svarar mot de pedagogiska kraven i utbildningen, men det finns dock behov av att se över dem.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten övergripande är av god kvalitet. Bra är till exempel arbetet för att främja elevernas lärande och demokratiska fostran, skolans samverkan med elever och föräldrar kring värdegrundsfrågor och vid utvecklingssamtal, arbetet mot kränkande behandling, verksamheten i tal- och

språkklassen, satsningen på elevernas läs- och skrivutveckling och det hälsofrämjande arbetet.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- alla elevers trygghet och språkbruket på skolan,
- elevernas inflytande över det egna lärandet och delaktigheten i utvärderingen av lärandet samt samordningen kring detta arbete på skolan,
- elevernas kunskap om målen för utbildningen,
- den systematiska uppföljningen och analysen av elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen,
- identifiering och erbjudande av särskilt stöd,
- handlingsprogrammet mot kränkande behandling,
- samordningen mellan arbetslagen,
- rutinerna för återrapportering av delegationsbeslut,
- arbetet med kvalitetsredovisningen,
- rekrytering av personal samt
- datasupporten och skolans lokaler.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Åtgärdsprogram upprättas inte för samtliga elever som är i behov av särskilt stöd (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Elevers val erbjuds inte på skolan (2 kap. 19 § grundskoleförordningen).

Datum

Ort

2004-09-28

Stockholm

Mariette Dennholt

Tommy Bucht